

BASIN AÇIKLAMASI

CiddiyetleYönetilmesi Gereken Bir Bulaşıcı Hastalık Salgınıyla Karşı Karşıyayız...

Sağlıkçalışanları da bu risk gruplarından birisidir.

Her durumdaolduğu gibi bu durumda da konuya bilimsel ve tutarlı yaklaşanlar ve bunubaşaramayanlar olduğunu gözlüyoruz. Salgının ciddiyeti sadece ülkemizde değiltüm dünyada ve tüm saygın bilim kurum ve kuruluşlarınca büyük bir endişe ileizlenmekte iken, sorumluluk sahibi olması beklenen kişi ve kuruluşlardasalgının ciddiyetine gölge düşürecek ve toplumsal düzeyde olumsuz sonuçlara yolaçabilecek nitelikte “kerameti kendinden menkul” bazı yaklaşımlargözlenmektedir. Bu konuda yapılan haberlerin, demeçlerin, yorum yazılarınınincelenmesi ayrı bir çalışma konusudur.

Hareketlitartışmalardan biri de aşılama konusunda yaşanmaktadır. Aşıların bulaşıcıhastalıklarla savaşta etkinliği bilimsel olarak tartışma götürmeyecek biçimdekanıtlanmıştır. Aşıların yan etkileri sağlanan yararın yanında ihmaledilebilecek denli azdır. Aşılar toplumsal erişime olanak sağlayan ucuzürünlerdir.

Yalın birgerçeği dikkatinize sunuyoruz: Ülkemizde salgın milyonlarca kişiyi etkisialtına alacaktır; sahip olduğu riskler ya da virüsün bazı özellikleri nedeniyleölümler sayısal olarak binleri aşabilecektir.

SağlıkBakanı'nın kamuoyunu ikna etmek için büyük bir çaba harcadığı, bu amaçla basınönünde aşı olduğu sırada Başbakan'ın aşı konusunda şüphe uyandıran tavrı büyükbir talihsizliktir. Bu ve benzeri durumlarda, açık, tutarlı, sürekli ve güvenveren politikalar uygulaması gereken ulusal sağlık otoritesinin kendi içindebile ikircikli ve kararsız bir durumla yüz yüze kalması toplum için kaygıvericidir.

TTB, bu güvenbunalımında topluma güven vermek, korkularını giderecek bilimsel açıklamalardabulunmak, aşı konusundaki kafa karışıklığını ortadan kaldırmak ve Pandemikİnfluenza konusunda tüm toplumun güven duyacağı sürekli bir bilgi hattıoluşturma kararı almıştır.

TTB-PandemİK (TTB-Pandemik İnfluenza A H1N1v (Domuz Gribi)Bilimsel Danışma ve İzleme Kurulu) alanında akademik ve klinik alanda öndegelen uzmanlar, sağlık iletişimcileri ve tıp eğitimcilerin bulunduğu biliminsanlarından oluşturulmuştur. Bu grupta yer alan uzmanlar EnfeksiyonHastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji,Viroloji, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Halk Sağlığı, Epidemiyologlar ve YoğunBakım branşlarında görev yapmaktadır.

Kurul her 15günde bir izlem ve değerlendirmeler de bulunacak ve pandemi sonlanana kadarsürekli toplanacaktır. Kurul çalışmaları kapsamında Pandemik İnfluenza'yıbilimsel yönleriyle inceleyecek ve gerekli gördüğü durumlarda da uyarılarınıkamuoyuyla paylaşacaktır. ABD, AB, Çin, Avustralya ve diğer ülkeler depandemiye karşı alınan önlemler incelenecek, aşılarda ayrıntılı bilgiverilecek ve risk grupları saptanarak kimlerin öncelikli olarak aşı olmasıgerektiği konusunda son bilimsel veriler ışığında açıklamalar yapılacaktır.

TTB - PandemİK (TTB - Pandemik İnfluenza H1N1v/DomuzGribi) Bilimsel Danışma ve İzleme Kurulu Ön Raporu

1. Dünyadaki ve ülkemizdeki pandemik influenza A virusu ile ilgili son veriler,ciddi bir yaklaşım ile yönetilmesi gereken bir durum ile karşı karşıya olduğumuzu göstermektedir.
2. Bu salgına hazırlık için 2005 yılında hazırlanmış Ulusal Eylem Planımız vardır.Bu planda belirlenmiş önlemler ve eylemler kamuoyu ile paylaşılmalı veuygulamaya geçirilmelidir. Planda değişiklikler yapılmış ise, budeğişikliklerin neler olduğu ve nedenleri kamuoyuna açıklanmalıdır. UlusalEylem Planında yapılacak değişiklikler bilimsel kanıtlara dayalı ve uyum içindeolmalıdır.
3. Yaşadığımız İnfluenza A H1N1v grip salgını mevsimsel gribe kıyasla klinikolarak genellikle daha hafif seyretmekle birlikte hastalanan kişi sayısının çokolması nedeniyle ölümler görece çok

görülmektedir. Milyonlarca kişinin bu hastalığa yakalanması riski göz önüne alındığında ölümlerin daha da artmasının beklendiğini anımsatıyoruz. Burada aşılama kadar önemli olan bir konu da, durumu ağırlaşan hastalara yataklı tedavi kurumlarında gerekli bakımı yapılması, ihtiyaç duyulan yoğun bakım yataklarının ayrılması ve yeterli solunum cihazının dengeli bir şekilde yurt çapında dağılımının sağlanmasıdır.

4. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de salgının kontrol altına alınabilmesi ve daha az zararla atlatılabilmesi için başta sağlık çalışanları, okul çocukları, gebeler ve süregen (kronik) hastalığı olanlar üzere toplumun önemli bir kesiminin aşılması gerekmektedir. Sağlık hizmeti veren tüm sağlık çalışanları ve okul çağındaki çocukların öncelikle aşılması önemlidir. Salgın sürecindeki çalışmalar, diğer koruyucu hekimlik uygulamalarının, özellikle dediğer aşılama çalışmalarının zayıflamasına kesinlikle yol açmamalıdır. Bu konuda spekülasyonlardan özenle kaçınılmalıdır.

5. Ülkemizde uygulanan aşılar, AB üyesi ülkelerde kullanılmaktadır. Bu aşılar Dünya Sağlık Örgütü tarafından lisanslandırılmıştır ve gerekli güvenlik testlerinden geçirilerek uygulanmaktadır. Aynı aşılar, dünyanın birçok ülkesi ile birlikte eş zamanlı olarak ülkemizde de uygulanmaya başlanmıştır. Bu konuda hem sağlık çalışanlarının hem de halkımızın herhangi bir endişeye kapılmasına yol açacak kabul edilebilir bilimsel kanıt yoktur. Bu kuşku lar aşılama sürecinde oluşacak yan etkilerin ciddiyetle izlenmesi ve hızla kamuoyuyla paylaşılması ile aşılabilecek niteliktedir.

6. Bu olağanüstü süreç içinde bireyler ve kuruluşlar, kamuya yönelik yapılacak her türlü açıklamada bilimsel gerçekleri ve kamu yararını gözetme sorumluluğ u sergilemelidir. Bilimsel dayanaktan yoksun, önlemlerin uygulanmasına engel oluşturabilecek, temelsiz karmaşa yaratabilecek keyfi yorum ve açıklamalardan kaçınılmalıdır. Bu hem yöneticilerin, hem hukukçuların hem de hekim camiasının önemli bir sorumluluğ udur.

7. Salgın konusunun toplumla iletişiminin yürütülmesi büyük titizlik gerektirmektedir. Örneğin yönlendirici olmaktan çok kişileri paniğe sevk eden salgın haberleri, sağlık kuruluşlarında aşırı yığılmalara neden olmaktadır; bu durumda gerçekten hasta olanlar ve olmayanlar aynı koridorlarda ve bir arada muayene sıralarını beklemektedir. Sadece bu gerçeği dikkate aldığımızda bile yığılmaların yaratabileceği sorunları daha iyi anlayabiliriz. Bu nedenle bir yandan sağlık kuruluşlarında ortaya çıkan koşullara göre düzenleme yaparken, bir yandan da toplum doğru biçimde yönlendirilmelidir: Örneğin sadece sağlık otoriteleri tarafından belirtilen bulguları olanların sağlık kuruluşlarına yönlendirilmeleri, bunun dışında hafif ve olağan bulguları olanların evlerinde dinlenmeleri hem kendi sağlıkları hem de toplum sağlığı açısından önem taşımaktadır.

8. Tüm bu süreçte en kilit önemdeki konu, salgının gidişatı konusunda hızlı ve doğru bilgilendirme olacaktır. Bu açıklığa sadece bilimsel çevrelerin değil, toplumun da ihtiyacı vardır. Hastalığın gidişatı ve alınmakta olunan önlemlerle ilgili bilgiler en yetkin otorite tarafından düzenli bir biçimde kamuoyuna sunulmalıdır. Salgından etkilenen hastaların profili ile etken virüsün özellikleri hakkındaki güncel bilgiler analiz edilmiş olarak bilimsel çevrelerle düzenli paylaşılmalıdır.
9. Açıklık ve bilgilendirmeye dayalı güven ilişkisi, salgının en az zararlatılmasında olmazsa olmaz koşuldur. Güvensizlik, eksik ve veya yanlış bilgilerin tüm çabaları baltalamasına, sağlanan tüm ilerlemelerin zarar görmesine yol açabilecektir. Bu konuda hepimize çok ciddi bir görev ve sorumluluk düşmektedir.
10. Salgına bizden önce yakalanmış ülkelerin deneyimleri göstermektedir ki; hastalık en ağır sonuçlarını yoksul kesimlerde, kalabalık koşullarda yaşayanlarda, kronik hastalığı olanlarda ve gebelerde göstermektedir. Bu nedenle koruma önlemleri ve bakım hizmetlerinin başta yoksullar olmak üzere tüm dezavantajlılara öncelikli olarak ulaştırılması için gerekli önlemler alınmalıdır.
11. Hastanelere yığılmaların önüne geçmek için basamaklı sevk zinciri uygulanmalı ve Sağlık Bakanlığı birinci basamak sağlık çalışanlarına bakım ve yönetim bilgileri derhal sağlanmalıdır. Birinci basamaktan başlayarak, ikinci ve üçüncü basamak kurumlarda katkı payının kaldırılması halkın sağlık hizmetlerine erişiminin önündeki engelleri azaltacak, gereksiz acil servis başvurularını azaltacaktır. Devlet bu hastaların tedavi giderlerini karşılamalıdır. Ayrıca hatırlatmak isteriz ki özel sigorta şirketleri H1N1'i kapsam dışına bırakmaktadır. Bu nedenle devlet bu konuda üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmelidir.
12. Laboratuvar tanısı imkânları kamu eliyle genişletilmeli, salgının ticarileştirilmesinin önüne geçilmelidir.
13. Kişisel korunma önlemleri olarak el yıkama sıklığının artırılması, kişilerarası yakın temasın mümkün olduğunca azaltılması, hastaların maske kullanması, kalabalık ortamların sık havalandırılması, aşırı yorgunluk ve uykusuzluktan kaçınılması ve dengeli beslenmeye özen gösterilmesi sayılabilir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın okullara taze meyve dağıtarak dengeli beslenmeye katkıda bulunması yararlı olacaktır.

14. Aşıların bulaşıcı hastalıklarla savaşta etkinliği bilimsel olarak tartışılmagötürmeyecek biçimde kanıtlanmıştır. Aşıların yan etkileri sağlanan yararının yanında ihmal edilebilecek denli azdır. Aşılar toplumsal erişime olanaksızlaayan ucuz ürünlerdir. Çiçek hastalığı aşı ile tümüyle ortadankaldırılmıştır. Tüm dünyada çocuk felci ve kızamık hastalığına karşı benzer bir savaş verilmekte, tam başarıya her yıl bir adım daha yaklaşılmakta; milyonlarca insanın sağlığı korunmaktadır. Henüz bu yılın Nisan ayında tanımlanan ve kısasürede tüm dünyayı saran bir virüse karşı bu hızla aşı geliştirilebilmiş olması bir şansdır ve gelecek için umut verici bilimsel bir başarı olarak değerlendirilmelidir.

Türkiyebugünden tezi yok, kendi aşılarını üretmek için AR-GE yatırımı yapmayabaşlamalıdır. Aşı üretimi için gerekli bilgi birikimi ve insan gücümüzyeterlidir. Sağlık Otoritesi bu stratejik ürünün üretilmesi kararını ivedilikle vermelidir.

15. Bağışıklama hizmetlerinin topluma sunulması sayesinde sadece kişisel düzeydebağışıklık sağlanmamakta; eğer aşılama yaygınlığı belirli bir orana ulaştırılabilirse, hastalığın kişiler arasındaki geçişi de azaltarak toplumdaki yayılımı da önlenmektedir. Bu sayede hastalığın ölümcül riskler yaratabileceği riskli grupları koruyucu özellikte bir toplumsal bağışıklık da gelişir. Önemli bir faktör de şudur; grip virüsü hızla değişiklik gösteripyeniden hastalandırıcı özellikler kazanabilen bir virüstür. Hastalık yayılımı azaldıkça bir virüsün diğer grip etkenleri ile karşılaşma olasılığı da azalacak, böylece yeni grip virüslerinin ortaya çıkış olasılığı düşecektir.

16. Eğer bir kişi farkında olmadan bu hastalığı geçirdiyse, aşının onun üzerindeki nasıl bir etkisi olabileceği sorusuna da yanıt vermek istiyoruz: Bir hastalığı geçirerek bağışıklık kazananlarda, o hastalığa karşı aşı yaptırmanın bir zararı olmadığı bilinmektedir. Kişi bağışık olduğu için etkenle karşılaşmanın onun için zararlı bir sonucu olmayacaktır.

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ MERKEZ KONSEYİ

**TTB - PandemiK İnfluenza AH1N1v (Domuz Gribi) Bilimsel Danışma ve İzleme Kurulu
Üyeleri ve Görevleri**

Prof.Dr. Feride Aksu Tanık

A.Ü. AnkaraTıp Fakültesi Halk Sağlığı AD, TTB Merkez Konseyi II. Başkanı-Başkan

Uzm.Dr. Ali Özyurt

İstanbul Tabip Odası- Sekreter

Prof. Dr. SelmaKarabey

İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

Prof.Dr. Haluk Eraksoy

İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve KlinikMikrobiyoloji AD

Doç. Dr. ÖnderErgönül

M.Ü. Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve K.Mikrobiyoloji AD

Prof.Dr. Gülbin Gökçay

İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Çocuk Hastalıkları AD

Doç. Dr.Muzaffer Eskiocak

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

Prof. Dr.Güliden Yılmaz

Yeditepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji AD

Prof.Dr. Selim Badur

İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji ve Klinik MikrobiyolojiAD

Doç. Dr. PınarAy

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

Uzm.Dr. Çağrı Kalaça

Sağlık İletişimi

Dr. Akif Akalın

İ.Ü. İstanbulTıp Fakültesi Tıp Eğitimi AD